

Toimittajalta.

H. P. Blavatsky kirjoitti aikakauskirjassaan *Lucifer* heinäkuun numerossa 1890 olevassa artikkelissa nimeltä »Uudenaikaisia apostoleita ja vale-Messioita» m. m. seuraavasti:

»Yhdysvalloissa elää tunnustettu Buddhan jälleensyntymä ja myös tunnustettu Kristuksen jälleensyntymä. Molemmilla on seuraajansa; molempia on haastateltu ja molemmat ovat sanoneet parastaan. Heillä – ja toisilla heidän kaltaisillaan – on ollut tavallisuudesta poikkeavat merkkinsä, valaistuksensa, tietonsa ja tapahtumansa, jotka huomattavasti ovat viitanneet tähän heidän lopulliseen kohtaloonsa. Onpa siellä täällä kuiskailtu yliluonnollisesta syntymästäkin. Mutta heiltä puuttui kirkasnäköinen silmä, joka kykeni asettamaan tosiseikat oikeille paikoilleen ja tulkitsemaan niitä oikein. Kuninkaita ja mahtavia herroja ilmestyy ja unien uneksijoita, mutta koskaan ei heidän keskellään ole profeetta eli Danielia. Ja tulos on surullinen katsella, sillä jokainen näkyy asettavan kruunun omaan päähänsä.

»Teosofia näytti, mikä oli totta, mikä valhetta näissä psyykkisissä kokemuksissa, saavutuksissa tai harhoissa, ja vaikkei se muuta tekisi, ansaitsisi se kiitollisuuttamme. Teosofia osoitti – ja todisti epäämättömästi muutamille, – että oli olemassa ihmisyytensä yläpuolella kaikkia niitä kykyjä ja voimia, joiden nojalla inspiroitui psyykikko saattoi uskoa olevansa erikoisesti maailmaan lähetetty. Se osoitti . . . että personallinen puhtaus, joka oli korkealla yläpuolella kaikkea kansanomaista puhtauden ihannetta, oli henkisen tiedon ja saavutuksen ehdoton ja oleellisin perusta. Se pyyhkäisi maan niiden surkuteltavien miesten ja naisten jalkojen alta, jotka n. s. enkelein sanomia kuunnellen luulivat olevansa taivaan ja maan valittuja ja kutsuttuja suorittamaan yleismaailmallisia tehtäviä. Niiden hartaiden uudistajien katseelle paljastettiin jotakin, joka oli kuuluisuutta korkeampi: nimittäin totuus; jotakin, joka oli korkeampi yhden miehen ja yhden naisen henkisten sympatiojen puhtaimpaakin yhteyttä: nimittäin ihmissielun kuolematon yhteys Jumalan kanssa. Minne tahansa teosofia leviää, siellä on petettyjen mahdoton johtaa toisia harhaan, siellä pettyneiden mahdoton toisia seurata . . . Hypnoottiset ja astraaliset vaikutukset haihtuvat tieltä, ja taivas selkenee kyllin kirkkaaksi, jotta korkeampi valo loistaisi. Se vaientaa tutut huudot »kas tässä! ja kas tuossa!» ja selittää, että Kristus, samoin kuin taivasten valtakunta, on sisällä meissä . . . Sentähden se on kaikella tavalla meidän aikamme todellisin pelastaja ja vapahtaja.

»Eri »Messioiden» sekä niiden uskonoppien ja tekojen luetteleminen täyttäisi niteitä. Se on turha. Kun väitteet ovat ristiriidassa, eivät kaikki ilmeisesti saata olla oikeassa. Toiset ovat opettaneet vähemmän erehdyksiä kuin toiset. Siinäpä miltei koko eroavaisuus. Ja muutamien omistamia hienoja kykyjä ovat vahingoittaneet ja lamauttaneet johdatukset, joita he eivät ymmärtäneet.

»Eräästä seikasta järkevämieliset ihmiset, teosofeja lukuunottamatta, voivat olla varmat, nim. siitä, että ihmiskunnalle tehty palvelus on täysin riittävä palkka itsessään, ja että tyhjä tynnyrit äänekkäimmin kumisevat . . . Paraimmat käytännölliset uudistajat – semmoiset kuin orjuuden lakkauttajat, naisten oikeudettoman aseman parantajat, laillisen mielivallan ja köyhäin sarron poistajat – eivät uneksineetkaan esiintyä Messiaina. Kunnia, niin arvoton kuin se onkin, seurasi heitä etsimättä, sillä puu tunnetaan hedelmistään ja tähän päivään saakka »heidän tekonsa heitä seuraavat».

»Teosofian tultua Messias-hourella todella on ollut aikansa ja näkee nyt tuomionsa. Sillä jos mitään on se selvästi opettanut ja opettaa, että »ensimmäiset tulevat viimeisiksi ja viimeiset ensimmäisiksi». Teosofi kasvaa todellisessa henkisessä voimassa ja valaistuksessa ainoastaan auttaakseen tosi ystävänä kanssaihmissiään, samalla kun hän itse tulee mitä nöyryimmäksi, hiljaisimmaksi, puheessaan varovaisimmaksi ihmiseksi.

»Ihmisiä, jotka eräässä merkityksessä ovat olleet vapahtajia rodulleen, on elänyt ja tulee elämään. Harvoin ketään on tunnettu. Harvoin on ollut tarpeen tai mahdollinenkaan semmoinen tunteminen. Senpätähden houkkioit yksin hyökkäävät sinne, minne enkelit pelkäävät astua.»

Madame Blavatskyn eläessä oli todella teosofia sitä, mitä se oli. Ken tahtoi teosofiasta tietoa tai varmuutta, hän tutki H. P. B:n kirjoja ja kirjoituksia, ja jos mikään seikka jäi hänelle epäselväksi, hän kääntyi H. P. B:n puoleen personallisesti, vakuutettuna siitä, että H. P. B. kykeni paraiten ratkaisemaan hänen pulmansa.

Kuinka toista on nyt, 35 vuotta madame Blavatskyn poislähdön jälkeen! Harva teosofian tutkija enää välittömästi tutustuu H. P. Blavatskyn teoksiin. On niin paljon toisia suuruuksia, niin paljon helppotajuisempia kirjailijoita, joiden teoksia tarjoillaan yleisölle teosofian nimellä, että totuudenetsijä meidän päivinämme puoleksi pakosta saa ensimmäiset teosofiset käsitteensä niistä.

Epäilemättä joukossa on paljon arvokasta, joka innostuttaa tutkijaa pyrkimään tiedon lähteellekin, s. o. H. P. Blavatskyn omien teosten ääreen. Mutta varmasti myös on paljon turhaa, joka hidastuttaa etsijää ja estää häntä heti luomasta itselleen oikeata kuvaa teosofiasta. Pahinta vielä on, että nämä myöhemmät suuruudet ovat keskenään eri mieltä teosofisista peruskysymyksistä ja että he miltei karttavat madame Blavatskya riidan mahdollisena ratkaisijana, tyytyen kukin väittämään, että H. P. B. »tietysti olisi ajatellut näin kuin minä, jos hän olisi elänyt». Etsijät jäävät täten vaille todellista tietopohjaa, elleivät ota jotakuta uudempaa profeettaa auktoriteetiksi tai huomaa kääntyä H. P. B:n kirjojen puoleen.

Joka tapauksessa tämä »puolueihin jakautuminen» on omiansa pinnallistuttamaan teosofista liikettä. Eletään pinnalla ja käännetään katse ympyrän kehään, sen sijaan että etsittäisiin keskustaa. Viisaus ei kuitenkaan ole kirjavuudessa, vaan syvällä sen peitossa.

Arvostelu on tällöin tärkeä tekijä. Näennäisesti se repii, mutta todellisuudessa se rakentaa. Tuulentupia kaadettakoon, jotta voitaisiin totuuden temppele pystyttää. Auttaja teosofein kesken on nykyään se, joka viitaten ja vedoten madame Blavatskyn ja Mestarein alkuperäisiin oppeihin repii harsot etsijäin silmiltä ja paljastaa harhaanjoutuneiden hullut käsitteet.

*

Mutta kuinka toisin saattaisi olla! Jos me teosofit kaikkialla yksimielisesti olisimme tahtoneet oppia rakkauden, suvaitsevaisuuden ja ihmisyyden suurta läksyä, silloin olisimme ennen kaikkea rakastaneet toisiamme niin, että maailma olisi heltyvin sydämin katsellut meitä niinkuin alkuperäisiä kristityitä ennen. Silloin olisimme uskoneet veljeyteen, ja maailmansodan aikana olisimme kieltäytyneet aseita kantamasta ja veljiä tappamasta. Silloin olisimme ratkaisseet yhteiskunnallisen pulman omassa piirissämme niin, että meidän keskuudessamme ei olisi ollut köyhyyttä eikä kurjuutta. Silloin olisimme myös saavuttaneet vallan mammonan yli niin, että kultaa ei koskaan olisi puuttunut, kun hyvää ja kaunista olisimme yrittäneet. Niin, se olisi ollut käytännöllistä teosofiaa ja käytännöllistä salatiedettä.

Vaan – mikä ei ole ollut, toivokaamme sen tulevan.

*

Madame Blavatskyn hyvä ystävä, tohtori Wynn Westcott julkaisee Luciferin kesäkuun numerossa 1890 muutamia ajatelmia tietäjistä ja heidän voimistaan, joiden ajatelmien arvellaan lähteneen kreivi de Saint Germainin kynästä. Tri Westcott oli Englannin rosenkreutsilaisen seuran jäsen, ja hän oli saanut käsiinsä manuskriptin, joka aikoinaan oli ollut tunnetun ranskalaisen okkultistin Eliphas Lévin hallussa. Tämä käsikirjoitus ei ollut alkuperäinen, vaan Eliphas Lévin kopioima. Suomennan sen tähän tri Westcottin englanninkielisen tulkinnan mukaan:

Tietäjän etuoikeudet.

1. *Aleph.* *) Hän tajuaa Jumaluuden ja kykenee kanssakäymiseen Seitsemän Hengen (Pääenkelin) kanssa.
2. *Beth.* Hän on kaiken kärsimyksen tuolla puolen ja kaiken pelon yläpuolella.
3. *Gimel.* Hän voi vaikuttaa taivaallisiin valtoihin ja hallita manalan voimia.
4. *Daleth.* Hän on oman elämänsä ja tulevaisuutensa herra ja saavuttaa vallan toisten elämän yli.
5. *He.* Häntä ei voi voittaa eikä heikontaa mikään ihmellinen olento.
6. *Vau.* Hän tuntee nykyisten ja menneiden tapahtumain syyt ja osaa nähdä etukäteen, mitä tulevaisuudessa on tapahtuva.
7. *Zain.* Hän tuntee salaisuuden, jonka kuolema ihmiseltä kätkee, tuntee lähinnä tulevan tilansa ja tulevan olemassaolonsa.

Seitsemän suurempaa kykyä.

8. *Heth.* Hän tuntee Viisasten Kiven salaisen muodostumisen.
9. *Teth.* Hän tuntee Yleislääkkeen salaisuuden.
10. *Jod.* Hän tuntee lait, jotka hallitsevat ikiliikkujan ongelmaa, ja ympyrän neliöimisen salaisuuden.
11. *Kaph.* Hän tietää, millä tavalla luonto muuttaa kuonan kullaksi.
12. *Lamed.* Hän voi hallita villipetoja ja lumota käärmeen.
13. *Mem.* Hänellä on hallussaan Taikamerkkien taito ja Yleistieteen avain.
14. *Nun.* Hän osaa puhua mistä aineesta tahansa oppineesti ja viisaasti ennestään sitä harrastamatta ja tutkimatta.

Seitsemän pienempää kykyä.

15. *Samekh.* Hän voi yhdellä silmäyksellä nähdä salaiset ajatukset, jotka piilevät kenen tahansa miehen tai naisen sydämessä tai mielessä.
16. *Ain.* Hän voi pakoittaa miehen tai naisen olemaan vilpitön kanssaan.
17. *Pe.* Hän voi nähdä etukäteen semmoisia tulevia tapahtumia, joita ei hallitse häntä itseään suurempi adepti.
18. *Tzaddi.* Hän voi milloin tahtoo viisaasti ja tehokkaasti auttaa sitä, joka on tämmöisen tuen arvoinen.
19. *Qoph.* Hän ei ole koskaan onneton vastoinkäymisessäkään.
20. *Resh.* Hän ei koskaan rakasta eikä vihaa kohtuuttomasti.
21. *Shin.* Hänellä on rikkauden salaisuus, mutta ei ole koskaan tuhlaavainen eikä koskaan puutteessa.
- Näitä kolmea seitsensarjaa täydentää asiallisesti *Tau*, hebrealaisten aakkosten viimeinen kirjain.
22. *Tau.* Hän voi vaikuttaa luonnon elementteihin, parantaa sairauksia ja ehkäistä hajoamista.

*

Eräs ystäväni, joka ei koskaan ole tuntenut vetäymystä vapaamuurariuteen, tunnustaa, luettuaan »Kadonneen Sanan», tämän kirjan olevan erikoisen ja tähtäävän korkealle, mutta kysyy samalla, miksi madame Blavatsky oli verrattain ankara arvostellessaan nykyaikaista vapaamuurariutta. Ystäväni kirjoittaa:

*) Aleph, beth j. n. e.: hebrealaiset kirjaimet aakkosjärjestyksessä.

Tosin kyllä H. P. B. sanoo vapaamuurariudesta: »Emme ainakaan huomaa mitään näkyväistä, huutavaa pahaa lähtevän tästä laitoksesta eikä kukaan paitsi roomalainen kirkko ole koskaan tavannut sitä mitään vahinkoa tekemästä . . . Vapaamuurarius, ulkonaisista turhanpäiväisyyksistä ja uudenaikaisista keksinnöistä (varsinkin raamatullisesta hengestään) huolimatta, tekee hyvää sekä siveellisellä että näkyväisellä tasolla . . .» – mutta sellainen ansioluettelo ei ole erikoisen merkillinen. Sitä vastoin H. P. B. osaksi samassa broshyyrissään (»Kirkko ja vapaamuurarius»), osaksi *Isis Unveiled* kirjassaan lausuu useita purevia sanoja asiasta. Toistan muutamia otteita:

»Pakanuus, vapaamuurarius, teologia – sellainen on se historiallinen kolminaisuus, joka nyt hallitsee maailmaa *sub rosa*.» (K. ja v., s. 53-54.)

»*Epoptit*, ne, jotka *näkevät oliot sellaisina kuin ne ovat*, katosivat toinen toisensa jälkeen ja vetäytyivät seutuihin, joihin kristityt eivät päässeet tunkeutumaan; ja *mystit* (sanasta *mystes*, hunnutettu), ne, jotka *näkevät oliot vain sellaisina kuin ne näyttäytyvät*, jäivät kohta yksin tilanteen herroiksi. Edelliset, eristetyt, ovat säilyttäneet todelliset salaisuudet . . . he, jällelle jääneet *alemman tempelin*, *kryptan*, vihkimyksen pyhän huoneen, »vapaamuurarit» ovat sentähden ainoat tosi vapaamuurarisalaisuuksien vartijat, jotka salaisuudet maailma nyt on menettänyt . . . *Mystit*, jotka tunsivat ne (vapaamuurarisalaisuudet) vain pintapuolisesti ovat laskeneet uudenaikaisen vapaamuurariuden ensimmäisen perustuskiven.« (K. ja v., s. 36-37, *passim*.)

Ymmärrän tämän niin, ettei *nykyisellä* vapaamuurariliikkeellä ole milloinkaan ollut hallussaan »aikakausien jumalallista perintöä», koska sen todelliset vartijat, *epoptit*, olivat jo aarteineen pois vetäytyneet, kun *mystit*, jotka tunsivat salatut asiat vain pintapuolisesti, ovat laskeneet perustuskivet nykyiselle vapaamuurariliikkeelle, jonka – kuten H. P. B. sanoo – »seremoniat ja tunnussanat . . . ovat turmeltuneita jäljennöksiä puhtaasta pakanuudesta ja uusplatonilaisesta teosofiasta. Jo juutalaiset jäljensivät ja lainasivat yhtä ahkerasti. Nekin tunnussanat, joita vielä nykyään käyttävät raamatulliset vapaamuurarit ja jotka ovat tekemisissä Juudan sukukuntien, Tubal-Kainin ja muiden vanhan testamentin eläinrata-merkkien kanssa, ovat juutalaisten toisintoja pakanallisen *rahvaan* jumalista, mutta ei *todellisten* mysterioiden tulkitsijoiden, hierogrammatistain jumalista.» (K. ja v., s. 22-23.)

Minusta näin ollen tuntuu, että H. P. B. yhdisti nykyisen vapaamuurarijärjestelmän riitusta *henkiseen* kehitykseen. Ja kyllä hän on vähintään yhtä pureva arvostellessaan sitä kuin arvostellessaan kirkkoa. Näin hän esim. sanoo kirjassaan *Isis Unveiled*: »Olisikohan tosiaan »mystillinen side» vain hiekkaköysi ja vapaamuurarius vain leikkikalu, jolla ruokitaan muutamien nauhoista ja koristeista iloitsevien johtajien turhamaisuutta? Onko sen auktoriteetti yhtä hatara kuin sen korkea ikä? Siltä tosiaan näyttää» (II osa, s. 378).

Olen maininnut nämä otteet syinä, jotka, ainakin toistaiseksi, estävät minua tuntemasta vetäymystä kysymyksessä olevaan mystilliseen seremoniajärjestelmään.

*

Minua suuresti miellytti yllämainittu kirje, sillä kirjoittaja osoittautui ajattelevaksi totuudenetsijäksi ja tutkijaksi, ja hänen kunnioituksensa madame Blavatskya kohtaan näinä teosofisina Babeli-aikoina puhuu erikoisesti sydämelleni. Sentähden tahdon jatkaa hänen sitaattejaan parilla uudella otteella *Isis Unveiled* kirjasta, jotka otteet ehkä auttavat meitä paremmin ymmärtämään H. P. B:n kantaa.

»Niinkuin kristinusko on vapaamuurariuskin kuollut ruumis, josta henki aikoja sitten pakeni» (II osa, s. 388).

»Älköön kukaan luulko, että olemme personallisen tunteen vaikutuksen alaisia arvostellessamme vapaamuurariutta. Niin ei ole asian laita, sillä epäröimättä tuomme ilmi korkeimman kunnioituksemme Järjestön alkuperäisiä tarkoituksia kohtaan, ja muutamat arvokkaimmat ystävämme kuuluvat sen jäseniin. Emme sano mitään vapaamuurariutta vastaan semmoisena kuin sen tulisi olla, mutta me hylkäämme sen semmoisena kuin se nyt alkaa olla sekä katolilaisen, että protestantisen papiston vehkeilyjen johdosta» (II osa, s. 375).

»Korkeille vapaamuurareille ei tarvitse huomauttaa – vaikka tavallisille ammattilaisille kylläkin, – että aika on tullut muovailta vapaamuurariudesta ja asettaa entiselleen ne vanhat rajapyykit eli maamerkit, jotka lainattiin vanhoilta järjestöiltä ja jotka kahdeksannentoista vuosisadan spekulatiivisen vapaamuurariuden perustajat luulivat ottaneensa ja omaksuneensa veljeskuntaan. Ei ole enää jällellä mitään julkaisemattomia salaisuuksia; Järjestö on huononemaisillaan laitokseksi, jota itsekkäät ihmiset käyttävät hyödykseen ja ilkeät ihmiset häpäisevät» (II osa, s. 377).

Ylläolevista otteista käy ymmärtääkseni ilmi, että madame Blavatsky tähtäsi samaan kuin »Kadonnut Sana»: vanhan, alkuperäisen vapaamuurariuden uudelleen elvyttämiseen. En kirjassani »Kadonnut Sana» suinkaan tahtonut pönkittää nykyaikaisen vapaamuurariuden muotoja ja menoja, mikäli nämä ovat hengettömiä tai vääristettyjä – päinvastoin. Mutta koko sydämeistäni soisin, että vanhojen mysterioiden henki ja tieto elpyisi ja virraten takaisin nykyisen vapaamuurariuden muotoihin rikkoiisi ne leilit, jotka eivät uutta (s. o. kaikista vanhinta) viiniä kykenisi vastaanottamaan, samalla kun se säilyttäisi ehjinä ne astiat, joita se vanhastaan tuntisi omikseen.

Ilolla on myös mainittava, että madame Blavatskyn terävät sanat eivät kaikuneet aivan kuuroille korville. Hänen kuolemansa jälkeen ja varsinkin tällä vuosisadalla on syntynyt päivä päivältä kasvava vapaamuurarikirjallisuus, joka asiallisesti tutkii perintätietoja ja etsii muotojen mystillistä merkitystä. Siellä täällä aletaan tuntea, että puhdistus ja uudistus on tarpeen.

Mutta miksi rituaalit ja seremoniat ollenkaan ovat tarpeen? ajattelee varmaan kirjeen kirjoittaja.

Eivät ne olekaan välttämättömiä, vastaan tähän, jos emme niitä kaipaa. Ei taidekaan ole välttämätön, eikä tiede eikä yleensä sivistys: kyllähän ihminen ruumiillisena olentona elää ja tulee toimeen ilmankin. Mutta jos henkinen elämä yleensä on tarpeellinen, silloin muotomenoillakin on sijansa. Miksi? Sentähden että ne ovat apuna kasvatuksessa ja itsekasvatuksessa.

Tiede opettaa meitä ymmärtämään luonnon ja elämän lakisiteistä, järkipäristä toimintaa. Taide opettaa meitä näkemään luonnon ja elämän salaista kauneutta. Seremoniallinen magia opettaa meitä tuntemaan ja seuraamaan luonnon ja elämän salaista hyvyttä ja pyhyttä.

Kaikkien ihmisten järki ei ole altis tieteelliselle ajattelulle, kaikkien tunne ei taiteelliselle näkemykselle eikä kaikkien tahto maagilliselle tunnelmalle.

Mutta kaikessa kasvatuksessa on rituaalia; ei yksinkertaisin koulu menestyisi ilman sitä. Jokainen esoteristi noudattaa itsekasvatuksessaan joitakin muotoja, olkoot ne vaikkapa hänen omia keksimiään.

Muotojen vahingollisuus alkaa vasta silloin, kun ne ovat pakollisia. Kirkot ja papistot rituaaleineen ovat vastuunalaisia – kuten eräässä Mestarikirjeessä sanotaan – kahdesta kolmannesta kaikesta onnettomuudesta, mikä kansoja kohtaa. Mutta tämä johtuu siitä, että totuuden henki on muodoista hävinnyt ja että muodoista on tehty pakkopaitoja ihmisieluille ja peitteitä ajattelevien olentojen silmille, jotka itse oman olemuksensa pakosta tahtovat nähdä totuuden auringon paistavan.

Kun peite silmiltä poistetaan, kun pakkopaita heitetään pellolle, silloin ihminen hengessään riemastuu. Silloin hän näkee elämän ihanan sisällön, sen korkean ihanteen ja päämäärän. Silloin hän ymmärtää, mikä suuri työ ja tehtävä hänelle aukenee, mikä pitkä ja vaikea taival on hänen edessään kuljettavana. Ja samalla hän oivaltaa, kuinka tärkeitä on, ettei lasta heitetä pellolle kylpyveden kanssa.

Tie on kuljettava askel askeleelta, työ suoritettava asteittain. Kaikki tapahtuu muotojen maailmassa, muotojen avulla, muotoihin perustuen. Jokainen muoto on porras, jolle on astuttava seuraavaan muotoon. Mutta kuinka se, joka ei muotoja tunne, voisi tuntea elämää, joka on ilman muotoja? Ja kuinka se, joka elämän tuntee, voisi olla tuntematta muotoja, joissa elämä ilmenee?

Elämä puhuu mysteriokieltään. Hierofantit ja hierogrammatistat sitä tulkitsevat. Mystat sitä matkivat. Epopat oppivat sitä lukemaan.